

De echte meesters van het theater zijn het gemakkelijkst te vinden ver weg van het podium. En algemeen hebben ze geen interesse in het theater als machine voor het kopiëren van conventies en reproduceren van clichés. Deze mensen zijn op zoek naar de bron, de stroming van het leven, die neigt voorbij te gaan aan de culturele centra en de uitschuivers gemaakt door mensen die bezig zijn met het kopiëren van een of andere wereld. Wij kopiëren, in plaats van een wereld te creëren die zich focust en zelf afhankelijk is van het debat met het publiek, met de emoties die onder de oppervlakte opborrelen. Er is namelijk niets dat beter de verborgen passies onthuld dan het theater.

Zeer vaak zoek ik in proza naar raad en sturing. Dag in dag uit betrap ik mezelf erop te denken aan die schrijvers die bijna honderd jaar geleden leefden en die profetische beschrijvingen gaven maar ook het verval in bedwang hielden van de Europese goden. Er is schemering over onze samenleving gevallen die een duisternis werd en die tot op de dag van vandaag nog steeds moet verlicht worden. Ik denk aan Franz Kafka, Thomas Mann en Marcel Proust. Vandaag reken ik ook John Maxwell Coetzee tot die groep profeten.

Hun gezond verstand spreekt over het onvermijdelijke einde van de wereld – niet van de planeet maar van het model van de menselijke relaties – en de sociale orde en wanorde, het is treffend actueel voor ons hier en nu. Voor ons, wij die leven na het einde van de wereld. Wij die leven in het gezicht van misdaden en conflicten die dagelijks opflakkeren op nieuwe plaatsen, sneller dan de alomtegenwoordige media kan bijhouden. Deze snel groeiende brulhaarden vervelen hen en verdwijnen uit de persberichten, om nooit terug te keren. En wij voelen ons hulpeloos, gechoqueerd en ingesloten. Wij kunnen niet langer torens bouwen, en de muren die we koppig bouwen kunnen ons niet meer beschermen tegen iets – in tegendeel, de muren zelf vragen bescherming en verzorging dat een groot deel van onze levensenergie consumeert. We hebben niet langer de kracht om te trachten een glimp op te vangen van wat zich bevindt achter de poort, achter de muur. En dat is precies waarom theater bestaat en waar het zijn kracht moet zoeken. Om te gluren waar het verboden is om te gluren.

De legende zoekt naar uitleg daar waar er geen kan worden uitgelegd. Omdat het zit geworteld in de waarheid, moet het eindigen in het onverklaarbare – dat is hoe Kafka de transformatie van de Prometheus legende beschreef. Ik voel sterk aan dat dezelfde woorden kunnen gebruikt worden om het theater te beschrijven. En het is dat soort theater, dewelke geworteld in de waarheid en eindigt in het onverklaarbare dat ik wens aan al zijn medewerkers, diegene op het podium en in het publiek, en ik wens dit met gans mijn hart.

Krzysztof Warlikowski